
Schriftelijke Statenvragen van de Statenfractie van de BBB over Nutriënten verontreinigde (nv) gebieden, ingediend op 25 maart 2024, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 16 april 2024 (3250165).

Overeenkomstig artikel 23, lid 1 en 2 van het Reglement van Orde stelt de fractie van BBB de volgende schriftelijke vragen aan het college van Gedeputeerde Staten over de aanwijzing van nutriënten verontreinigde gebieden

- 1 *Waardoor zijn gronden in Zuidelijk Flevoland die afwateren op de hoge vaart geen nv gebied en op de lage vaart wel. Geld dit ook voor andere waterlichamen.*

Antwoord:

Het afwateren op de Lage Vaart of Hoge Vaart bepaalt niet de aanwijzing van Nutriënten verontreinigde gebieden (NV-gebieden) in Flevoland. De aanwijzing is gebaseerd op basis van de parameters (totaal stikstof, totaal fosfor en overige waterflora-kwaliteit), zie bijlage 1 (aan het einde van dit document toegevoegd).

- 2 *Klopt het dat in het waterlichaam “tochten fgik” meetpunten grutto tocht a6 26az049-01 en kottertocht 26az 85-01 meegenomen zijn, deze meetpunten lijken niet representatief voor de landbouw. Zo ja , zijn er in andere waterlichamen vergelijkbare dingen aan de orde.*
- 3 *Welke variatie zit er in de meetwaarden in de verschillende meetpunten, gelet op locatie, tijd en uitkomsten van onderzochte parameters.*

Antwoord op vraag 2 en 3:

Monitoring van het oppervlaktewater in Flevoland is een taak/bevoegdheid van waterschap Zuiderzeeland. In dat kader bepalen zij ook de meetpunten. Voor uitleg/toelichting over de monitoring en de meetpunten verwijzen we u daarom door naar het waterschap.

- 4 *Welke parameters zijn onderzocht.*
- 5 *Welke parameters bepalen of een gebied nv gebied is*

Antwoord op vraag 4 en 5:

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de parameters die gebruikt zijn om te komen tot een aanwijzing van NV-gebieden door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

- 6 *Spelen zware metalen een rol bij de aanwijzing van nv gebieden*

Antwoord:

Zware metalen spelen geen rol bij de aanwijzing van nv gebieden.

- 7 *Wordt er gekeken naar (achtergrond)bronnen van parameters en of deze landbouw gerelateerd zijn.*

Antwoord:

Ja. Het ministerie van LNV heeft het rapport Landbouw en de KRW-opgave voor nutriënten in regionale wateren (zie: [link](#)) gebruikt om te bepalen of de landbouw meer dan 19% (criteria voor aanwijzing) bijdraagt aan de totale nutriëntenbelasting op een KRW-waterlichaam. Hierbij staat KRW voor: Kaderrichtlijn Water.

- 8 *Waterschap ZZL verwacht in 2024 een nieuw rapport met (achtergrond)bronnen informatie, Kan dit voor de zomer verwacht worden, zodat de korting van 2025 van 20% nog bijgesteld kan worden.*

Antwoord:

Het actualiseren van de water- en stoffenbalans voor Flevoland en de voortgang daarin is mede afhankelijk van de planning van andere lopende trajecten.

De actualisatie van het landelijke grondwatermodel (Azure-model) heeft vertraging opgelopen en wordt pas in de zomer van 2024 opgeleverd. Hierdoor kan de actualisatie van de water- en stoffenbalans voor Flevoland pas op zijn vroegste na de zomer worden uitgevoerd. Daarnaast heeft het ministerie van LNV (bevoegd gezag voor deze regeling) deze regeling voor 2 jaar vastgesteld (t/m 2025), waardoor het onzeker is of er tussentijds wijzingen aangebracht worden in de regeling door het ministerie van LNV.

- 9 *Uit het brede onderzoek in het vuursteen tocht gebied komt naar voren dat stikstof uit kwel al zorgt voor norm overschrijding. Er zijn vele bronnen waar landbouw geen invloed op heeft. Willen we naar een werkbare situatie dan zullen we naar een norm toe moeten die bestaat uit niet landbouw gerelateerde bronnen met daar bovenop een landbouw gerelateerde norm. Welke mogelijkheden hebben we?*

Antwoord:

Waterschap Zuiderzeeland is binnen Flevoland verantwoordelijk voor het uitvoeren van de inhoudelijke analyses en onderzoeken m.b.t. de KRW-oppervlaktewaterlichamen. Het afleiden van normen voor nutriënten, evenals de wijze waarop dit gebeurt, maakt hiervan onderdeel uit. Hoe de huidige nutriëntnormen door het waterschap zijn afgeleid kunt u vinden via: [Inspraakdocument KRW IJsselmeerpolders](#).

- 10 *Peil verhoging van IJsselmeer, Markermeer, Veluwe randmeren, natuurgebieden en verdieping van vaargeulen en aanleg van zandzuigplassen zorgen waarschijnlijk voor meer kweldruk in Flevoland in landbouw gebied. Welke invloed gaat dit hebben op de meetwaarden?*

Antwoord:

Er is vooralsnog geen sprake van peilverhogingen in de omringende Rijkswateren. Hierover is wel discussie in het kader van het Deltaprogramma, met name in verband met de zoetwatervoorziening. We zullen ambtelijk er op aandringen dat er bij de besluitvorming over eventuele peilverhogingen in de Rijkswateren berekeningen worden gedaan over eventuele toename van de kwel.

Voor ontgroningen (en de verdiepingen van de vaargeulen) worden deze effecten in de vergunningverlening meegenomen. In natuurgebieden wordt de grondwaterstand verhoogd door regenwater in het gebied vast te houden. Dit gaat om beperkte hoeveelheden water, waarbij het streven is de effecten binnen het gebied beperkt te houden (interne buffering).

- 11 *Het one out all out principe is een blok aan het been. Het is goed of fout. Het geeft geen enkele indicatie hoe dicht we bij het doel zijn en het geeft ook geen inzicht welke zwaarte de verstoorde factoren hebben in het totaal. Het systeem werkt demotiverend, en verlaagd het draagvlak om de doelen te halen. Welke mogelijkheden zijn er om deze methode te vervangen door een methode die stimulerend werkt en realistische doelen stelt waar draagvlak voor is.*

Antwoord:

Het principe “one-out, all-out” maakt onderdeel uit van hoe de KRW in Nederland is geïmplementeerd. De KRW is een Europese richtlijn die nationaal opgenomen is in wet- en regelgeving. Het is dus aan het Rijk om deze methode eventueel te vervangen. De eerstvolgende mogelijkheid is vanaf 2028, bij aanvang van de nieuwe planperiode van stroomgebiedbeheerplan 4 (SGBP4).

Daarnaast is Nederland bij het vervangen van het 'one-out, all-out' principe ook afhankelijk van de medewerking in Europa. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft namelijk gepleit voor afschaffing van het 'one out, all out'-principe, maar de EU schijnt het niet los te willen laten (zie: [link](#)).

- 12 *De beschikbare data is openbaar in de landelijke databank . Echter in een spreadsheet met 300.000 regels en 30 of meer kolommen is het moeilijk zoeken zonder geavanceerde zoekmachine. Is het mogelijk dat wij een overzicht krijgen per waterlichaam, met de betreffende meetpunten per lichaam, met de meetwaarden per meetpunt, waarin duidelijk naar voren komt welke meetwaarden bijdragen aan de norm overschrijdingen.*

Antwoord:

Monitoring van het oppervlaktewater in Flevoland wordt uitgevoerd door waterschap Zuiderzeeland. U kunt bij het waterschap een verzoek indienen voor een aangepast overzicht.

- 13 *ZZL mag eigenhandig de norm voor een gebied aanpassen. Dit is gebeurd voor de OVP en is in voorbereiding voor Harderbroek.(?) Kan ZZL de norm voor het landelijkgebied ook aanpassen. Welke input is daarvoor nodig. Hoe gaat zo'n procedure in zijn werk. En welke rol heeft PS/GS daarin.*

Antwoord:

Waterschap Zuiderzeeland is binnen Flevoland verantwoordelijk voor het uitvoeren van de inhoudelijke analyses en onderzoeken m.b.t. de KRW-oppervlaktewaterlichamen. Het afleiden van normen voor nutriënten, evenals de wijze waarop dit gebeurt, maakt hiervan onderdeel uit. Hoe de huidige nutriëntnormen zijn afgeleid, welke input daarvoor nodig is en hoe de procedure in zijn werk gaat kunt u vinden via: [Inspraakdocument KRW IJsselmeerpolders](#).

De formele rolverdeling van Provinciale Staten/Gedeputeerde Staten waar het gaat om vaststelling van de KRW-doelen en -maatregelen is beschreven bij beantwoording van vraag 15.

- 14 *Klopt het dat enkele jaren geleden(2021?) de normen naar beneden bij gesteld(aangescherpt) zijn? Zo ja kunt u in een overzicht per waterlichaam de norm aanpassing zichtbaar maken en aangeven wat de reden was van de normverlaging per waterlichaam.*

Antwoord:

Vanaf 2022 zijn de KRW-nutriëntnormen geactualiseerd voor derde stroomgebiedbeheersplan (SGBP3). Het overzicht van de normaanpassingen per nutriënt en per waterlichaam vindt u op de website van Waterschap Zuiderzeeland: [Inspraakdocument KRW IJsselmeerpolders](#). In tabel 4 (totaal stikstof) op pagina 14 en tabel 6 (totaal fosfor) op pagina 17 staan normen voor de tochten en vaarten in Flevoland en in tabel 8 (totaal stikstof) op pagina 22 en tabel 9 (totaal fosfor) op pagina 25 staan de normen voor de plassen en meren in Flevoland. Ook staat in dit rapport wat de aanleiding was voor actualisatie van de nutriëntnormen.

- 15 *Wij proeven dat er discussie is tussen de provincie en ZZL wie die verantwoording van norm aanpassing feitelijk heeft. Kunt u exact uitleggen hoe het zit.*

Antwoord:

De discussie waarna verwezen wordt m.b.t. wie de verantwoording van normaanpassing feitelijk heeft is ons niet bekend. De formele rolverdeling als het gaat om vaststelling van de KRW-doelen en KRW-maatregelen tussen provincie en waterschap is helder. Deze is als volgt:

- i. Het waterschap is wettelijk verplicht om voor de regionale KRW-oppervlaktewaterlichamen de inhoudelijke analyses en onderzoeken uit te voeren. Dit geheel verwerken zij tot een voorstel voor actualisatie van de KRW-doelen en -maatregelen. Dit voorstel biedt het waterschap aan bij de provincie. Daarnaast moet het waterschap het deel van het maatregelpakket vaststellen waarvoor het waterschap zelf verantwoordelijk is;
- ii. De provincie is wettelijk verplicht om de ecologische doelen (biologie en ondersteunende parameters), begrenzings van waterlichamen en het volledige KRW-maatregelenpakket, in principe zoals voorgesteld door het waterschap, vast te stellen in het regionaal waterprogramma.

Zie ook de [KRW-beslisnota 2022-2027](#)

- 16 *Landelijke maatregelen als afbouw derogatie gaan zorgen voor een averechts effect. Dit omdat uitspoeling van N uit organische mest bewezen minder is dan van kunstmest. Welke actie kunnen we gezamenlijk ondernemen richting Den Haag/Brussel*
- 17 *Bufferstroken zijn sinds 2023 ingevoerd. Ondanks deze invoering en zonder dat de impact van deze maatregelen zichtbaar is , krijgt de landbouw nu generieke kortingen. Op deze manier verdwijnt elk draagvlak in de sector. En worden doelen moeilijker bereikbaar. Hoe gaan we hier verandering in brengen.*

Antwoord op vraag 16 en 17:

Landelijke maatregelen zoals afbouw derogatie en verplichting van bufferstroken zijn verplicht vanuit het ministerie van LNV. Provincie en waterschap kunnen hier dus niet zelfstandig verandering in aanbrengen. Vanuit de landbouwexpertise van het provinciehuis kan de problematiek m.b.t. de landbouw bij het ministerie van LNV geagendeerd worden. Belangenorganisaties kunnen hierin ook een rol vervullen.

Daarnaast heeft Gedeputeerde Simonse dit onderwerp geagendeerd en besproken bij het Interprovinciaal Overleg (IPO) in de Bestuurlijke Adviescommissie Ruimte en Leefomgeving (BAC RenL). Ook is ambtelijk bij het Ministerie van LNV aangegeven dat de provincie Flevoland actief betrokken wil worden bij het traject om te komen tot het 8e nitraatactieprogramma (8e NAP) dat vanaf medio 2024 gaat starten, zodat geborgd kan worden dat correcte opgaven op Flevoland geprojecteerd worden.

- 18 *De eiwit transitie heeft mogelijk ook gevolgen voor uitspoeling van N. Bewezen is dat grasklaver meer last heeft van N uitspoeling dan alleen gras. Het uiteenvallen van de in de zomer gevormde N bolletjes zorgt waarschijnlijk voor meer uitspoeling in de herfst. Weer een maatregel die averechts uitgaat werken. Hoe en waar brengen we dit voldoende onder de aandacht.*

Antwoord:

Er is bij ons geen informatie bekend dat grasklaver meer last heeft van N uitspoeling dan alleen gras. We zetten ons als provincie in om het vakmanschap van de teler te bevorderen, ook als het gaat om verminderen van uitspoeling van stikstof. De provincie financiert op dit moment het project 'Zicht op de Nutriënten' waarin boeren samen leren hoe de bemesting geoptimaliseerd kan worden. We zien vooral de grote stikstofresidu's na de oogst van zaaiuien en consumptieaardappelen.

- 19 *De verhouding akkerbouw /veehouderij is in Flevoland erg scheef. Er is een tekort aan organische mest. Akkerbouwers hebben geen mogelijkheden meer om een veehouderij tak te beginnen. Samenwerking leidt wel tot de gewenste verdeling van mest maar heeft geen betekenis in een circulaire landbouw. Beleid staat hier mijlen ver van de praktijk. In het nutriënten verhaal zou dit een oplossingsrichting kunnen zijn. Hoe ziet het college dit?*

Antwoord:

In de Visie op de landbouw die in samenwerking met de agrarische sector wordt opgesteld is circulaire landbouw een van de aandachtspunten.

- 20 *De ovp heeft een norm voor N die ongeveer 4 maal hoger is als het waterlichaam tochten fgik. De fosfaat norm in de ovp is 9 maal hoger. Het water in de ovp wordt beoordeeld als voedingsrijk en in het gebied tochten fgik als nutriënten verontreinigd. Kunt u ons de logica uitleggen van beoordeling.*

Antwoord:

OVP is een N2000 gebied dat gekenmerkt is als een voedselrijk moeras en waar de vogeldoelstellingen prevaleren. De hoge nutriëntgehaltenes in het water horen van nature bij dit watertypen (een voedselrijk moeras).

Daarnaast speelt mee dat de KRW gericht is op het verminderen van menselijke invloeden op het water. De KRW legt daarmee beperkingen op aan menselijke handelingen die een negatief effect hebben op de waterkwaliteit. De KRW stelt geen beperkingen wanneer verhoogde nutriëntgehaltenes veroorzaakt worden door natuurlijke bronnen.

- 21 *Het water van het Markermeer is zo nutriënten arm dat de flora en fauna bij de Markerwadden onvoldoende tot ontwikkeling komt. Nu is het plan opgevat om voedselrijk water uit de OVP in het markermeer te hevelen/pompen om de flora en fauna te stimuleren. Kunt u aangeven welke m3 water eruit de ovp in het markermeer terecht gaan komen en in welke verhouding dat staat tot de m3 water die het gemaal Bloq van Kuffeler loost in het markermeer?*

Antwoord:

Samen met Rijkswaterstaat, Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Almere, gemeente Lelystad, Staatsbosbeheer en het Flevo-landschap werken we aan het project Oostvaardersoever. Doel van het project is om de natuur in het gebied te versterken door een buitendijks luwtegebied (een geleidelijke overgang van diep water naar ondiep plas-dras-oeverland) aan te leggen in het Markermeer. Zo ontstaat meer dynamiek en diversiteit. Het project bevindt zich in de planning- en studiefase. Hoeveel water er uiteindelijk precies in het Markermeer terecht gaat komen is onderwerp van studie in deze fase.

- 22 *Bent u het met ons eens dat door de zeer strenge normen/doelen voor de NV gebieden het water wat het gemaal BvK gaat lozen nog nutriënten armer gaat worden en de flora en fauna in het Markermeer nog meer onderdruk komt te staan.*

Antwoord:

Waterschap Zuiderzeeland is binnen Flevoland verantwoordelijk voor het waterkwaliteit- en kwantiteit-beheer van de regionale KRW-oppervlaktewaterlichamen. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het waterkwaliteit- en kwantiteitbeheer van het Markermeer. Voor de inhoudelijke beantwoording van deze vraag verwijzen we u daarom graag door naar het waterschap en Rijkswaterstaat.

- 23 *Bent u het met ons eens dat alleen haalbare normen tot een breed gedragen oplossing gaan leiden*

Antwoord:

In het algemeen geldt dat haalbare normen zorgen voor een meer breed gedragen oplossing.

- 24 *Bent u bereid met het waterschap ZZL op korte termijn in overleg te treden om tot haalbare breed gedragen normen te komen.*

Antwoord:

Provincie en waterschap zijn al vanaf 2021 met elkaar in overleg over de nutriëntnormen en hebben gezamenlijk het traject opgestart om de huidige nutriëntnormen nader te onderzoeken en deze waar nodig (op basis van inhoudelijke onderbouwing) te actualiseren. Voor het aanpassen van de nutriëntnormen is een goede inhoudelijke onderbouwing noodzakelijk. De uitkomsten van dit onderzoek worden in 2025 verwacht. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zullen provincie en waterschap gezamenlijk het vervolgproces bepalen.

- 25 *Het tochten gebied fgik omvat 16600 ha landbouwgrond. De stikstoflast in het oppervlakte water bedraagt 100.000kg N . Dat is 6 kg N per ha. De gemiddelde bemesting van 1ha landbouwgrond zal rond de 200kg N liggen. Dan praten we over een verlies van 3%, Vind u dat veel?*

Antwoord:

We kunnen niet specifiek aangeven of een verlies van 3% veel of weinig is. De waterkwaliteitsgegevens duiden dat de stikstofconcentraties in dit KRW-oppervlaktewaterlichaam nog niet voldoen aan de norm. Daarnaast zijn provincie en waterschap gezamenlijk bezig met een vervolgonderzoek naar de nutriëntnormen (zie beantwoording vraag 24). Voor nadere informatie met betrekking tot de nutriëntnormen verwijzen u graag naar [Inspraakdocument KRW IJsselmeerpolders](#).

- 26 *In 2023 zijn er nieuwe maatregelen van kracht geworden om de N last in het oppervlakte water te verlagen. De effecten daarvan zijn nog niet bekend. Daar bovenop worden nv gebieden in 2024 gekort op hun N gebruikruimte met 5%(10 kg N) en in 2025 met 20% (40 kg N) De korting op de gebruikruimte is vele malen hoger dan de last in het oppervlakte water. Stapeling van (onredelijke) maatregelen ondermijnd het draagvlak. Hoe kijkt het college daar tegen aan en wat kunt of gaat u daar concreet aan doen.*
- 27 *In Flevoland zijn de verschillen in geteelde gewassen tussen NV gebieden en niet NV gebieden minimaal. De N last per ha die in het oppervlaktewater terecht komt zal daarom ook niet verschillen. Kunt u zich voorstellen dat landbouwers in NV gebieden zich gediscrimineerd voelen. Zo ja wat denkt u daar aan te doen.*

Antwoord op vraag 26 en 27:

We begrijpen het ongemak bij de agrariërs. Landelijke maatregelen zoals afbouw derogatie en verplichting van bufferstroken zijn echter verplicht vanuit het ministerie van LNV. Provincie en waterschap kunnen hier dus niet zelfstandig verandering in aanbrengen. Vanuit de landbouwexpertise van het provinciehuis kan de problematiek m.b.t. de landbouw bij het ministerie van LNV geagendeerd worden. Belangenorganisaties kunnen hierin ook een rol vervullen.

Daarnaast heeft Gedeputeerde Simonse dit onderwerp geagendeerd en besproken bij het IPO in de BAC RenL. Ook is ambtelijk bij het Ministerie van LNV aangegeven dat de provincie Flevoland actief betrokken wil worden bij het traject om te komen tot het 8e nitraatactieprogramma (8e NAP) dat vanaf medio 2024 gaat starten, zodat geborgd kan worden dat correcte opgaven op Flevoland geprojecteerd worden.

28 *Fauna schade door ganzen neemt jaarlijks toe. Uitwerpselen van ganzen bevatten ook stikstof, plusminus 23 ganzen scheiden net zoveel N uit als 1 volwassen rund. Ganzen houden geen rekening met bemesting vrije zones, en beweiden gras en graan velden in uitspoelings gevoelige perioden. Ganzen dragen daardoor bij aan de stikstoflast in het oppervlakte water. Wordt deze achtergrond bron meegenomen bij de vaststelling van de norm. Zo nee waarom niet.*

Antwoord:

In de huidige normstelling zijn ganzen niet als separate bron meegenomen, omdat voorheen werd aangenomen dat dit geen substantiële bron zou zijn van de nutriëntenvracht op het oppervlaktewater. Momenteel wordt het nutriëntenaandeel door aanwezigheid van ganzen wel berekend door Wageningen Universiteit. Op basis daarvan wordt aangegeven dat de aanwezigheid van ganzen minder dan <1% bijdraagt aan de totale nutriëntenvracht die in het water terecht komt.

29 *Zijn nv gebieden na 2025 verleden tijd. Ontheffing van derogatie speelt dan immers geen rol meer.*

Antwoord:

De benoemde maatregelen zijn verplicht door ministerie van LNV. Vanuit het ministerie van LNV is aangegeven dat het vervolg na 2025 aan het nieuwe kabinet is, zie deze [Kamerbrief](#).

Bijlage 1: toelichting m.b.t. aanwijzing van NV-gebieden in Flevoland

Voor de aanwijzing van NV-gebieden heeft het ministerie van LNV gebruik gemaakt van de KRW-toestandsoordelen van de parameters totaal stikstof, totaal fosfor en de biologische kwaliteit van algen en/of waterplanten. De KRW-toestandsoordelen die het ministerie hiervoor gebruikt heeft staan weergegeven in figuur 1. In figuur 2 is een kaart opgenomen van de KRW-waterlichamen in Flevoland. Voor een uitgebreide toelichting over de aanwijzing van NV-gebieden verwijzen we u graag naar de stukken van het ministerie, zie: [Kamerbrief](#).

Kort gezegd wordt een gebied aangewezen als NV-gebied in de volgende gevallen:

- KRW-toestandsoordeel voor totaal stikstof en totaal fosfor voldoen beide niet;
- KRW-toestandsoordeel voor totaal stikstof en algen/waterplanten voldoen beide niet;
- KRW-toestandsoordeel voor totaal fosfor en algen/waterplanten voldoen beide niet.

Reden tot aanwijzing NV-gebieden in Flevoland door min. LNV

Op basis van onderstaande KRW-toestandsoordelen 2023 in figuur 1, heeft het ministerie van LNV de wateraanvoergebieden van de volgende KRW-waterlichamen aangewezen als NV-gebied:

- Tochten ABC1, want totaal fosfor en overige waterflora-kwaliteit voldoen nog niet aan de doelstelling.
- Tochten FGIK, want totaal stikstof voldoen en overige waterflora-kwaliteit voldoen nog niet aan de doelstelling.
- Tochten J, want totaal fosfor, totaal stikstof en overige waterflora-kwaliteit voldoen nog niet aan de doelstelling.

Tot slot is het goed om te weten dat bij de aanwijzing van NV-gebieden enkel de KRW-waterlichamen in Flevoland zijn beschouwd die door de landbouw beïnvloed worden. Dit betekent dat de KRW-waterlichamen Bovenwater, Harderbroek, Harderbroek Roerdorp, Lepelaarplassen, Noorderplassen, Oostvaardersplassen, Weerwater en Vollenhover- en Kadoelermeer niet beschouwd zijn.

	Tochten ABC1	Tochten ABC2	Tochten DE	Tochten FGIK	Tochten H	Tochten J	Tochten lage afdeling NOP	Tochten hoge afdeling NOP	Vaarten NOP	Vaarten hoge afdeling ZOF	Vaarten lage afdeling ZOF	Bovenwater	Harderbroek	Harderbroek Roerdorp	Lepelaarplassen	Noorderplassen	Oostvaardersplassen	Weerwater	Vollenhover- en Kadoelermeer
<i>Oordelen 2017-2022</i>																			
Biologie																			
Fytoplankton-kwaliteit																			
Macrofauna-kwaliteit																			
Overige waterflora-kwaliteit																			
Vis-kwaliteit																			
Algemeen fysisch-chemische stoffen																			
fosfor totaal																			
stikstof totaal																			

Klasse	Oordeel
	Goed
	Bijna goed
	Matig
	Ontoereikend
	Slecht

Figuur 1. Overzicht van de KRW-toestandsoordelen 2023 die door het ministerie van LNV gebruikt zijn om te komen tot aanwijzing van NV-gebieden.

KRW waterlichamen

Legenda

- Tochten ABC1
- Tochten ABC2
- Tochten DE
- Tochten FGIK
- Tochten H
- Tochten J
- Tochten hoge afdeling NOP
- Tochten lage afdeling NOP
- Vaarten NOP
- Vaarten hoge afdeling ZOF
- Vaarten lage afdeling ZOF
- Bovenwater
- Harderbroek
- Harderbroek Roerdomp
- Lepelaarplassen
- Noorderplassen
- Oostvaardersplassen
- Vollenhover- en Kadoelermeer
- Weerwater

Figuur 2: kaart van de KRW-waterlichamen in Flevoland.

ANTWOORDNOTITIE SCHRIFTELIJKE VRAGEN FRACTIE BBB PROVINCIE FLEVOLAND

ONDERWERP

Schriftelijke vragen Nutriënt Verontreinigde Gebieden BBB-fractie provincie Flevoland

BIJLAGEN

1. Bronnen van nutriënten en aandeel in de belasting oppervlaktewater
2. Kaart met meetpunten KRW-beoordeling van totaal stikstof en totaal fosfor
3. Excel-bestand met gemeten waarden, KRW-toetsresultaten en KRW-oordelen (separaat)

Op 25 maart 2024 heeft de BBB-fractie 29 schriftelijke vragen gesteld aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland over de aanwijzing van Nutriënt Verontreinigde (NV)-gebieden in de provincie. Op de gestelde vragen zijn antwoorden geformuleerd namens de provincie. Een deel van de vragen zijn bedoeld voor waterschap Zuiderzeeland (te weten: vraag 2, 3, 9, 12, 13, 22). De antwoordnotitie bevat de antwoorden van het waterschap.

BEANTWOORDING VAN DE SCHRIFTELIJKE VRAGEN

- 2. Klopt het dat in het waterlichaam "tochten fgik" meetpunten grutto tocht a6 26az049-01 en kottertocht 26az 85-01 meegenomen zijn, deze meetpunten lijken niet representatief voor de landbouw. Zo ja, zijn er in andere waterlichamen vergelijkbare dingen aan de orde.**

Antwoord

Nee, dat klopt niet. Deze twee meetpunten liggen beide wel in waterlichaam FGIK, maar alleen het meetpunt in de Gruttotocht wordt betrokken in het KRW-toestandsoordeel voor nutriënten. Het meetpunt in de Kottertocht is in de periode 2021-2023 meegenomen in onderzoek naar gewasbeschermingsmiddelen.

- 3. Welke variatie zit er in de meetwaarden in de verschillende meetpunten, gelet op locatie, tijd en uitkomsten van onderzochte parameters.**

Antwoord

Voor het KRW-toestandsoordeel van de lijnvormige waterlichamen in ons beheergebied, onderzoeken we de waterkwaliteit op meerdere meetpunten, zo ook in Tochten FGIK. Meer informatie over onze meetpunten kunt u vinden via de link: [Meetpunten waterkwaliteit | Waterschap Zuiderzeeland](#). Samen geven de meetpunten die in het KRW-toetsoordeel betrokken worden een zo goed mogelijk beeld van de waterkwaliteit van het waterlichaam. Dat wil zeggen de toestand onder invloed van alle functies. Het waterschap voert betrouwbare waterkwaliteitsmetingen uit door middel van gecertificeerde monsterneming en analyses vinden plaats door een gecertificeerd laboratorium. Toetswaarden voor de KRW komen tot stand door eerst het gemiddelde per meetpunt per jaar te bepalen, vervolgens het gemiddelde van alle meetpunten in een waterlichaam te middelen en dit vervolgens tenslotte over 3 meetjaren te middelen. Dat wil zeggen dat wordt gemiddeld over locaties en over de tijd. Informatie over de dataset vindt u bij de beantwoording van vraag 12.

- 9. Uit het brede onderzoek in het vuursteen tocht gebied komt naar voren dat stikstof uit kwel al zorgt voor normoverschrijding. Er zijn**

vele bronnen waar landbouw geen invloed op heeft. Willen we naar een werkbare situatie dan zullen we naar een norm toe moeten die bestaat uit niet landbouw gerelateerde bronnen met daar bovenop een landbouw gerelateerde norm. Welke mogelijkheden hebben we?

Antwoord

Voor de KRW zijn voor Flevoland door het waterschap gebied specifieke normen afgeleid voor de nutriënten totaal-fosfor en totaal-stikstof. De basis voor de nutriëntennormen wordt gevormd door de uitkomsten van de water- en nutriëntenbalansen die door WEnR voor het landelijk gebied in Flevoland zijn opgesteld. In deze balansen zijn alle bekende natuurlijke en antropogene bronnen van nutriënten gekwantificeerd. Landbouw is één van deze bronnen.

Bij de normafleiding (zie bovengenoemde link bij het provinciale antwoord) is rekening gehouden met de natuurlijke achtergrondwaarde van totaal-stikstof en -fosfor. Als de achtergrondwaarde hoog is, leidt dit tot een hogere norm. Dit is de belangrijkste reden voor het verschil in normen tussen de verschillende KRW-waterlichamen.

De KRW staat niet toe dat er functiegerichte normen worden afgeleid, dat wil zeggen dat er in de normstelling rekening wordt gehouden met een landbouwfunctie van het gebied. Dit wil overigens niet zeggen dat landbouwkundig gebruik altijd leidt tot een normoverschrijding, in Flevoland bijvoorbeeld voldoen de meeste KRW-waterlichamen aan de norm voor totaal-fosfor.

Resultaten onderzoek Vuursteentocht

De link naar het eindrapport van het KIWK-project 'Nutriënten: welke landbouwmaatregelen snijden hout?': [link](#), en het [bijlagenrapport](#) bij het rapport.

Uit de pilotstudie blijkt onder andere dat de samenstelling van het water in de Vuursteentocht de resultante is van een menging van diepe kwel met een vrij constante aanvoer met een zeer dynamische bijdrage van uitspoelingswater vanuit de kavelsloten. Het kwelwater bevat hoge concentraties ammonium en geen nitraat. Het uitspoelingswater, dat voornamelijk via drains en vervolgens via de kavelsloten naar de tocht stroomt, bevat juist nauwelijks ammonium, maar wel nitraat. In droge perioden neemt het aandeel kwelwater in de Vuursteentocht langzaam toe en lopen de ammoniumconcentraties op. Als er vervolgens een flinke bui valt, wordt dit ammoniumrijke water snel weggedrukt door nitraatrijk water vanuit de kavelsloten.

De fosforconcentraties laten een seizoenspatroon zien met iets hogere concentraties in de winter dan in de zomer. Deze verschillen komen waarschijnlijk door de chemische omstandigheden in de fosforrijke waterbodem. Het fosfor in de waterbodem is deels afkomstig van het vastleggen van fosfaat uit kwelwater en deels van oppervlakkige afstroming en erosie vanaf de percelen. Bij lage temperaturen in de winter kan de biochemische vastlegging van fosfaat vanuit kwel in de waterbodem verminderen, waardoor meer fosfor in de waterfase terechtkomt. Er zijn tijdens de buien en afvoergolven nog geen hoge concentratiepieken voor fosfor waargenomen. Wel zijn er concentratiepieken vastgesteld tijdens maaierwerkzaamheden in de tocht.

Op dit moment worden door het Nutriënten Management Instituut uit Wageningen en WEnR de water- en nutriëntenbalansen voor Flevoland geactualiseerd. De uitkomsten van de pilot Vuursteentocht worden hierin meegenomen. Of dit gevolgen heeft voor de KRW-normen, kan niet op voorhand worden gezegd. Zie ook bijlage 1 voor de bronnen van nutriënten in Flevoland en hun aandeel in de belasting van het oppervlaktewater.

12. De beschikbare data is openbaar in de landelijke databank. Echter in een spreadsheet met 300.000 regels en 30 of meer kolommen is het

moeilijk zoeken zonder geavanceerde zoekmachine. Is het mogelijk dat wij een overzicht krijgen per waterlichaam, met de betreffende meetpunten per lichaam, met de meetwaarden per meetpunt, waarin duidelijk naar voren komt welke meetwaarden bijdragen aan de norm overschrijdingen.

Antwoord

De kaart met meetpunten vindt u in bijlage 2 bij deze antwoordnotitie. In bijlage 3 (Excelbestand) bij deze antwoordnotitie vindt u alle meetwaarden over de afgelopen jaren. De toelichting op de tabellen vindt u op het tabblad 'Toelichting' van het Excelbestand. De dataset is gefilterd op relevante meetgegevens voor de beoordeling van stikstof totaal en fosfor totaal (5.322 meetwaarden), dit levert 214 toetsresultaten en 38 oordelen op. In bijlage 3 vindt u het tabblad 'NL37_KRW-doelen' en het tabblad 'Draaitabel oordelen (plat)'. In het tabblad 'Draaitabel oordelen (plat)' vindt u in kolom D de KRW-normen per waterlichaam voor stikstof en in kolom G de KRW-normen voor fosfor. Het KRW-toetskental voor stikstof staat in kolom C, dat van fosfor in kolom F. Met kleuren is in de kolommen E en H aangegeven of het toetskental al dan niet voldoet aan de norm (groen=voldoet).

- 13. ZZL mag eigenhandig de norm voor een gebied aanpassen. Dit is gebeurd voor de OVP en is in voorbereiding voor Harderbroek.(?) Kan ZZL de norm voor het landelijkgebied ook aanpassen. Welke input is daarvoor nodig. Hoe gaat zo'n procedure in zijn werk. En welke rol heeft PS/GS daarin.**

Antwoord

Zoals uit het genoemde inspraakdocument valt te lezen, mogen natuurlijke bronnen worden meegenomen bij de afleiding van normen voor nutriënten. In beide natuurgebieden worden de nutriëntengehaltes bepaald door natuurlijke bronnen.

In de Oostvaardersplassen voert de beheerder Staatsbosbeheer Natura-2000-maatregelen uit om de natuurwaarde te vergroten/herstellen. Hetzelfde geldt min of meer voor het Harderbroek, waar Natuurmonumenten maatregelen neemt om van dit gebied weer een moeras te maken met relatief helder, plantenrijk water met bij behorende visstand. De normen voor nutriënten zijn hierop aangepast.

- 22. Bent u het met ons eens dat door de zeer strenge normen/doelen voor de NV gebieden het water wat het gemaal BvK gaat lozen nog nutriënten armer gaat worden en de flora en fauna in het Markermeer nog meer onderdruk komt te staan.**

Antwoord

Het doel van het project Oostvaardersoever is het verbinden van het Markermeer, de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen tot een toekomstbestendig zoetwater ecosysteem (TBES). Hierdoor ontstaat een groot voedselrijk leefgebied van meren voor vogels, vis, schelpdieren en waterplanten. Door de aanleg van waterinlaten, vispassages, luwtezones en natuurlijke verbindingen kunnen nutriënten, organische stof en vissen vanuit de moerassen naar het Markermeer worden gebracht. Omgekeerd kunnen vissen uit het Markermeer de moerassen in de Oostvaardersplassen bereiken om zich voort te planten. In de luwtes in het Markermeer kunnen schelpdieren en waterplanten zich ontwikkelen en daarmee een leef- en voedselgebied vormen voor o.a. schelpdieren, vissen, en vogels. Dit draagt bij aan het biodiversiteitsherstel. Het gaat dus om veel meer dan alleen waterkwaliteit, zoals de vraag lijkt te suggereren.

Vanuit het project Oostvaardersoever is inmiddels duidelijk dat het probleem met nutriënten in het Markermeer veroorzaakt wordt door het feit dat de nutriënten die worden aangevoerd niet beschikbaar komen voor het ecosysteem/voedselweb van het Markermeer, maar worden vastgelegd in

het slib. Het gaat Hierbij dan om totaal-fosfor, stikstof is in voldoende mate aanwezig in het Markermeer. Het project Oostvaardersoever richt zich er dan ook mede op het vergroten van de biologische beschikbaarheid van fosfor. De opgave voor de NV-gebieden richt zich vooral stikstof.

Lelystad,

het college van Dijkgraaf en Heemraden

de secretaris-directeur,

Elektronisch ondertekend
W. Slob
op 16-04-2024

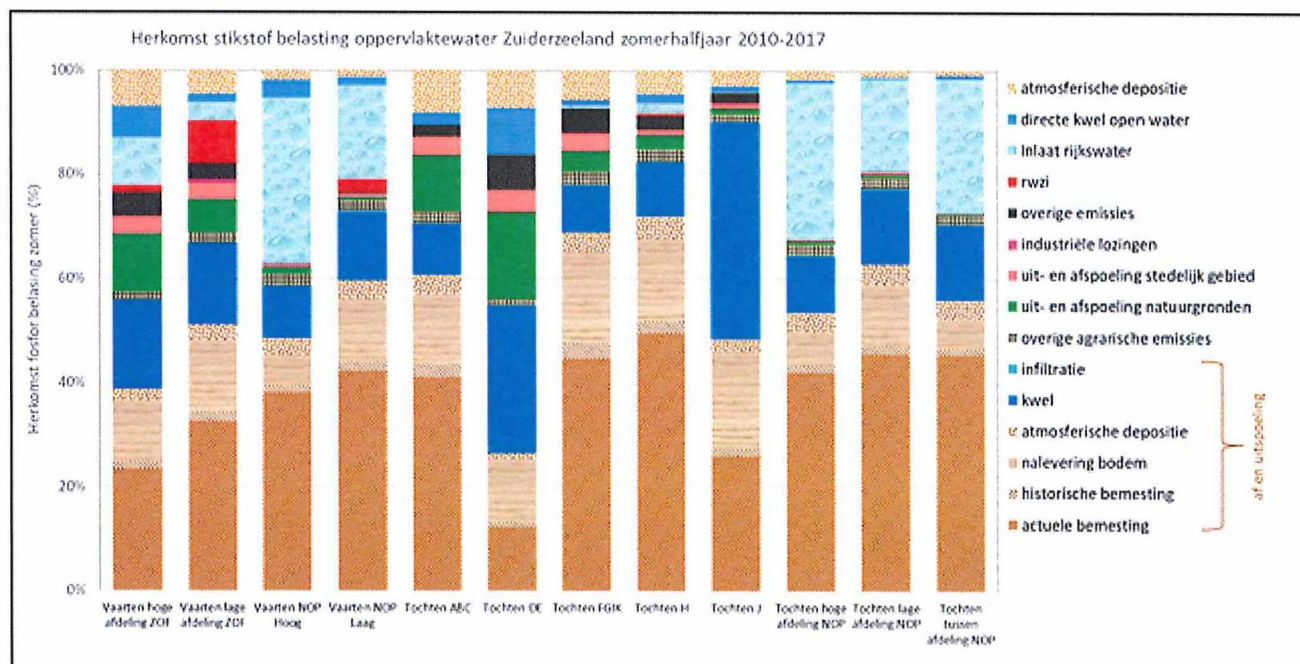
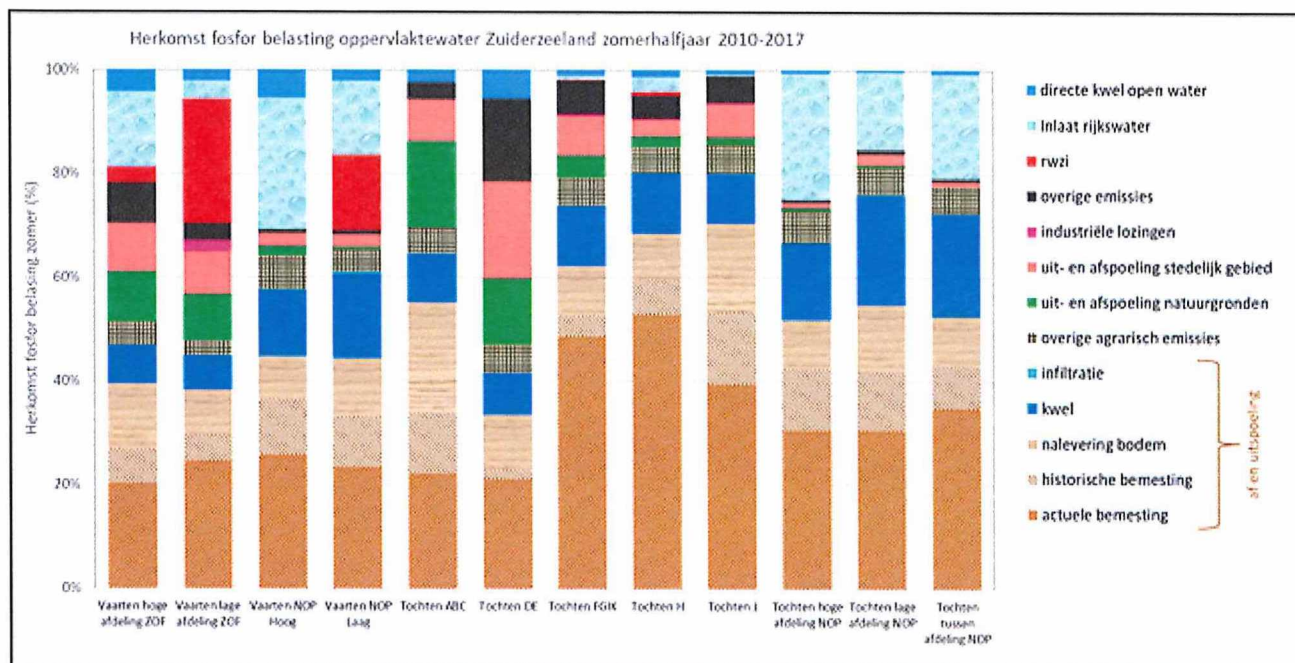
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,

Elektronisch ondertekend
H.C. Klavers
op 16-04-2024

ir. H.C. Klavers.

Bijlage 1: Overzicht nutriëntenbronnen Flevoland

Bijlage 2: Overzicht nutriëntenbronnen Flevoland

